EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.9.2026
COM(2026) 511 final

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE

vastavalt nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ artiklile 395

1. TAUST

Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ[1] (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) (edaspidi „käibemaksudirektiiv“) artikli 395 kohaselt võib nõukogu ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal anda igale liikmesriigile loa võtta erimeetmeid selle direktiivi sätetest erandite tegemiseks eesmärgiga lihtsustada käibemaksu kogumist või hoida ära teatavat liiki maksudest kõrvalehoidmist või maksustamise vältimist. Kuna see menetlus näeb kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga ette erandi käibemaksu üldpõhimõtetest, tuleb käibemaksudirektiivi artiklis 395 osutatud riiklikke erandmeetmeid, mis on lubatud „et lihtsustada maksu kogumise menetlust või ära hoida teatavat liiki maksudest kõrvalehoidmist või maksustamise vältimist“, tõlgendada kitsalt ning need meetmed peavad olema ka vajalikud ja asjakohased taotletava konkreetse eesmärgi saavutamiseks ning neil peab olema käibemaksudirektiivi eesmärkidele ja põhimõtetele võimalikult väike mõju[2].

Komisjonis 28. mail 2026 registreeritud kirjas palus Läti, et veel kord pikendataks luba kohaldada erandina käibemaksudirektiivi artiklist 193 puidutehingute ja nendega seotud teenuste suhtes pöördmaksustamist, mis algselt anti Läti ühinemisel liiduga 1. mail 2004, mida pikendati nõukogu otsusega 2006/42/EÜ 2006. aastal ja mida on pärast seda pikendatud veel kuuel korral, viimati kuni 31. detsembrini 2026 nõukogu rakendusotsusega (EL) 2024/3207.

Kooskõlas käibemaksudirektiivi artikli 395 teise lõiguga teavitas komisjon 21. augusti 2026. aasta kirjaga teisi liikmesriike Läti taotlusest. Komisjon teatas 25. august 2026. aasta kirjas Lätile, et tal on olemas kogu taotluse hindamiseks vajalik teave.

2. TAOTLUS

Läti taotleb käibemaksudirektiivi artikli 395 alusel, et nõukogu lubaks komisjoni ettepaneku põhjal Lätil jätkata käibemaksudirektiivi artiklist 193 kõrvale kalduva erimeetme kohaldamist seoses pöördmaksustamise kohaldamisega puidutehingute ja nendega seotud teenuste suhtes.

Käibemaksudirektiivi artikli 193 kohaselt vastutab üldjuhul käibemaksu tasumise eest kaupu (või teenuseid) tarniv maksukohustuslane. Pöördmaksustamise eesmärk on kanda see vastutus üle maksukohustuslasele, kellele tarneid tehakse, et vältida olukorda, kus tarnijal on võimalus saadud käibemaksuga kaduda (varifirmadega seotud käibemaksupettus).

Erand tehti Lätile esimest korda 2003. aasta ühinemisakti[3] VIII lisa 7. peatüki punkti 1 alapunktis b kuni 30. aprillini 2005 ning seejärel pikendati seda esimest korda nõukogu 24. jaanuari 2006. aasta otsusega 2006/42/EÜ[4], mis tehti seoses nõukogu kuuenda

[1] ELT L 347, 11.12.2006, lk 1.

[2] Vt kohtu 27. jaanuari 2011. aasta otsus kohtuasjas Vandoorne C-489/09, EU:C:2011:33, punkt 27.

[3] Akti (Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta) VIII lisa 7. peatüki punkti 1 alapunkt b (ELT L 236, 23.9.2003, lk 33).

[4] Nõukogu 24. jaanuari 2006. aasta otsus 2006/42/EÜ, millega lubatakse Lätil pikendada meetme, mis kaldub kõrvale kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamist käsitleva nõukogu kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ artiklist 21, kohaldamist (ELT L 25, 28.1.2006, lk 31).

direktiivi 77/388/EMÜ artikliga 21, kuni 31. detsembrini 2009. Seejärel anti erandina käibemaksudirektiivi artiklist 193 luba selle erimeetme kohaldamiseks nõukogu 7. detsembri 2009. aasta rakendusotsusega 2009/1008/EL[5] kuni 31. detsembrini 2012 ning seda pikendati veel viiel korral: nõukogu 22. jaanuari 2013. aasta rakendusotsusega 2013/55/EL[6], nõukogu 10. detsembri 2015. aasta rakendusotsusega (EL) 2015/2396[7], nõukogu 11. detsembri 2018. aasta rakendusotsusega (EL) 2018/2006[8], nõukogu 18. jaanuari 2022. aasta rakendusotsusega (EL) 2022/81[9] ja viimati nõukogu 12. detsembri 2024. aasta rakendusotsusega (EL) 2024/3207[10], millega pikendati erimeetme kehtivust kuni 31. detsembrini 2026. Erimeedet on seega pidevalt kohaldatud rohkem kui kaks aastakümmet ja juba seitse korda pikendatud.

3. KOMISJONI SEISUKOHT

Kui komisjon saab käibemaksudirektiivi artikli 395 kohase taotluse, kontrollib ta, et selle rahuldamise põhitingimused oleksid täidetud, st kas kavandatud erimeede lihtsustab menetlust maksukohustuslaste ja/või maksuhalduri jaoks või kas ettepanekuga hoitaks ära teatavat liiki maksudest kõrvalehoidmist või maksustamise vältimist. Komisjoni lähenemisviis on sellistel juhtudel olnud alati piirav ja ettevaatlik, kuna ta soovib tagada, et erandid ei kahjustaks üldise käibemaksusüsteemi toimimist ning oleksid piiratud ulatuse ja kestusega, vajalikud ja proportsionaalsed. Igasugune osadena maksmise süsteemist tehtav erand saab seega olla ainult viimane abinõu ja piiratud kestusega meede ning see peab pakkuma garantiisid seoses erandi vajalikkuse ja erakorralise laadiga.

Võttes arvesse, et erandit on kohaldatud rohkem kui kakskümmend aastat, on komisjon seisukohal, et Lätil on olnud piisavalt aega kehtestada tavapäraseid meetmeid, mille puhul ei ole vaja teha erandit käibemaksudirektiivist, et kontrollida puidusektorit, mis koosneb üsna suure mahuga materiaalsetest kaupadest, mille puhul peaks asjakohane auditeerimine ja järelmeetmed võimalikud olema.

Lisaks on Lätilt nõutud, et ta võtaks asjakohaseid meetmeid pettusevastaseks võitluseks, eelkõige:

---

[5] Nõukogu 7. detsembri 2009. aasta rakendusotsus 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 347, 24.12.2009, lk 30).

[6] Nõukogu 22. jaanuari 2013. aasta rakendusotsus 2013/55/EL, millega muudetakse rakendusotsust 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 22, 25.1.2013, lk 16).

[7] Nõukogu 10. detsembri 2015. aasta rakendusotsus (EL) 2015/2396, millega muudetakse rakendusotsust 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada selle meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 332, 18.12.2015, lk 142).

[8] Nõukogu 11. detsembri 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/2006, millega muudetakse rakendusotsust 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 322, 18.12.2018, lk 20).

[9] Nõukogu 18. jaanuari 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/81, millega muudetakse rakendusotsust 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L 13, 20.1.2022, lk 49).

[10] Nõukogu 12. detsembri 2024. aasta rakendusotsus (EL) 2024/3207, millega muudetakse rakendusotsust 2009/1008/EL, millega lubatakse Läti Vabariigil pikendada meetme kohaldamist, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 193 (ELT L, 23.12.2024).

praegu kehtiva pikenduse andnud nõukogu rakendusotsuse (EL) 2024/3207 põhjenduses 5 tuletati meelde, et „(...) *Üldiselt on erimeetmed ajaliselt piiratud, et oleks võimalik hinnata nende erimeetmete asjakohasust ja tõhusust*. *Erimeetmed annavad liikmesriikidele aega kehtestada riiklikul tasandil muid tavapäraseid meetmeid, et jälgida materjalide liikumist, käibemaksu tasumist ja maksukohustuslaste kohustuste täitmist, mis peaks lahendama vastava probleemi erimeetme kehtivusaja lõpuks, muutes seega erimeetme pikendamise ülearuseks. Erimeede, millega lubatakse kasutada pöördmaksustamist, antakse ainult erandkorras konkreetsete pettuste puhuks ning see on viimane abinõu*“;

otsuse põhjenduses 6 on osutatud, et Läti peaks *„enne käesoleva rakendusotsuse kohase erimeetme pikendatud kehtivusaja lõppemist rakendama muid tavapäraseid meetmeid, et võidelda käibemaksupettuste vastu puiduturul ja neid ära hoida, nii et erimeedet ei oleks vaja enam uuesti pikendada“*.

Läti esitatud taotluses ei ole osutatud ühelegi uuele tavapärasele meetmele, mis oleks kehtestatud pärast otsuse (EL) 2024/3207 vastuvõtmist. Läti märgib, et käimas on töö juba kehtestatud meetmete tugevdamiseks, ning väljendab kavatsust naasta puidusektoris tavapärase käibemaksukorra juurde kavandatud viisil ja mõistliku aja jooksul, kuid ei täpsusta ajakava ega esita mõõdetavaid tulemusi. Samuti juhib Läti tähelepanu sellele, et jätkuvalt kasutatakse maksuameti hallatavat ettevõtte krediidireitingu süsteemi.

Sellest hoolimata väidab Läti, et tähtaega tuleks jälle pikendada, viidates eelkõige Läti parlamendi (seimi) otsusele lükata ettevõtjatevahelise kohustusliku e-arveldamise jõustumine edasi 1. jaanuarilt 2026 1. jaanuarile 2028, mida ta peab piisavaks põhjuseks pöördmaksustamise jätkamiseks. Kuna riigisisese e-arveldamise edasilükkamine on Läti enda valik, mitte liidu õigusega kehtestatud piirang, ei saa see iseenesest artikli 395 kohast liidu tasandi erandi jätkumist õigustada.

Võrdlusena ei pikendatud Leedus ja Rumeenias, kus kohaldati puidusektori suhtes käibemaksudirektiivi artiklis 395 sätestatud samade tingimuste juures sarnaseid erandeid vastavalt nõukogu rakendusotsustele (EL) 2018/1920 ja (EL) 2023/218, neid meetmeid rohkem kui vastavalt 2021. ja 2025. aastani.

Eespool toodut silmas pidades ja võttes arvesse, et komisjon teatas Lätile juba 2024. aastal, et rakendada tuleks tavapäraseid meetmeid, ning võttes arvesse, et erimeede on kehtinud juba alates 2004. aastast ja seda on pikendatud seitse korda –2006., 2009., 2013., 2015., 2018., 2022. ja 2024. aastal – ei ole selle edasine pikendamine enam põhjendatud.

4. JÄRELDUS

Eespool toodud põhjendusi arvesse võttes lükkab komisjon Läti esitatud taotluse tagasi.